

Poština plačana v gotovini

IZHAJA VSAKO SOBOTO
Uredništvo in uprava Ljubljana,
Dalmatinova ulica 11. —
Poštni predal št. 115. — Naroč-
nina na mesec 4 Din, četrt leta
12 Din, pol leta 24 in na leto
48 Din. — Za inozemstvo na
mesec 8 Din.

EDINOST

GLASILO JUGOSLOVANSKE NARODNE STRANKE

Leto I.

V Ljubljani, dne 14. aprila 1934

Štev. 7.

Vsi pod prapor poštenja in pravice!

Pravi sinovi našega naroda ne poznajo strahu in malodušja, ker se zavedajo, da se bore za svete cilje in skupno dobrobit

Prva Velika noč v našem mladem pokretu je za nami. Bilanca našega dela po tem pomladnem prazniku vstajenja in prerojenja je tako razveseljiva, da nam ne manjka poguma za bodoče delo in za nove energične akcije, katerih končni rezultat in uspeh mora po vseh stvarnih dokazih in logičnih zaključkih izveneti v veliki zahvalni pesmi narodnega blagostanja, politične osamosvojitve in najtrdnije državne skupnosti. Ko narod prešteva in ogleduje letošnje pirhe, ki jih je sprejel s strani Jugoslovanske narodne stranke, kakor tudi s strani vladne JRKD oziroma novo krščene JNS, mu primerjanje ne dela nobenih težav. Kdo more pač lažje in točneje ločiti dobro od slabega, kakor prizadeži in trezno misleči narod sam.

Na naši strani gleda nesebično skrb za skupen blagor in novo, lepšo bodočnost vsega poštenega jugoslovanskega naroda in za čim lepši razvoj in napredek naše lepe domovine Jugoslavije, vse skupaj naslonjeno na zdrav temelj praktične in izvedljive, kakor tudi vsakomur znane notranje in gospodarske politike, na drugi strani pa ga je skoraj zasula obilica neprijetnih »dobrot« JRKD v obliki novih davčin in drugih javnih dajatev, ki mu niti ne dajo več dihati. Poleg tega pa še ne sme na noben viden, med kulturnimi narodi običajen in prosvitljenemu dvajsetemu veku primeren način izraziti svoje nejevolje oziroma pomislekov, kaj šele nezadovoljstva in ločenega mnenja, ki mu jih diktirajo neodvratljivo njegov zdravi človeški instinkt, njegova južnoslovanska razboritost in njegova dejanska gospodarska zmožnost s posebnim ozirom na splošne težke razmere in na prepotrebno, varno utrditev težko pribojevane narodne države.

Spričo napak vsedrjavne JRKD, oziroma kakor se naziva sama: vsedrjavne JNS, naše delo v marsikaterem oziru ni tako težko in komplicirano, kakor smo si zamišljali in predstavljali v začetku. Svoboda mišljenja in beseda poštenega, odkritega jugoslovanskega srca, ki vejeta izpod okrilja in prapora mlade Jugoslovanske narodne stranke, sta našli med najširšimi plastmi našega naroda po vsej državi od najvzhodnejših do najzahodnejših meja, od najsevernejših državnih mejnikov do najprostranejših valov našega sinjega Jadrana in v nebo kipečih albanskih gorâ toliko ljubih, poštenih in razumnih pristašev in prijateljev, da nam niti najmanj niso potrebne v našem političnem in organizatornem delovanju osladne, vseobetajoče puhle fraze, ki se jih kar na debelo dan za dnem morajo posluževati gospodje okrog vladne JRKD oziroma JNS. Bolj, kakor kdajkoli poprej, nas razumeva čisto, tenkočutno narodno srce, ki zna že instinktivno in brez najmanjšega dvoma ločiti iskrenost od laži, pravo bratško ljubezen in skrb pa od hlinjene dobrotljivosti in koristolovske preračunljivosti.

Naša srčna beseda, izgovorjena brez sramu, olepšanja in strahu, je naša pot v najgloblji, dolga leta spričo nastalih razmer zaprti kotiček nepokvarjenega srca našega zdravega, pošteno mislečega in tudi pošteno trpečega naroda. Na podlagi naših skupnih uspehov in skupnega trdega dela bi utegnil še marsikdo začuden vzklikniti: Kdo bi mogel, po diktiranem in naročenem pisanju gotovega tiska sodeč, še upati in verjeti, da je v našem narodu še toliko zdravega razuma, spontanega navdušenja, trezne presoje in ogromne delavoljne odločnosti? Dejstva, ki so postala javna in neutajljiva, so pač edini najboljši dokaz in odgovor.

Mnogo hrušča in vika se sliši proti nam v zadnjem času v javnem življenju od Vardarja do Triglava, dela ga pa vedno bolj samevajoča in zapuščena JRKD. Ta pojav ni niti tako slab ali obsojanja vreden. Vsak, tudi najpriprostejši podeželan dobro ve, da tuli in kliče na pomoč sirena potapljačice se ladje vse dotlej, dokler je ne zagrnejo valovi in jo pokopljejo za vedno. Taka je stvar tudi z našo JRKD. Vseskozi navrtana, strohnela in razpadajoča ladja s svojimi ostarelimi, deloma pa tudi nesposobnimi kapitani in krmarji pač ne zmore viharne vožnje po razburkanem morju težke sedanosti s kontinenta žalostne, trpke preteklosti na solnčni kontinent vesele, jasne bodočnosti. Za take vožnje v važnih zgodovinskih trenutkih v življenju svobodnih narodov so zmožne le mlade sile in sveže tesani brodovi, kakor si ga gradi z najgloblji narodnim zaupanjem in z njegovo čilo pomočjo prav naša Jugoslovanska narodna stranka.

Ni nas strah novih temnih oblakov, ki so se pričeli zopet zbirati v podobi nasilja in raznih šikaniranj nad našimi glavami. Ko smo pričeli našo borbo in ko so stopili v vrste naših borcev mnogi vrli poštenjaki, ki so s tem svojim korakom riskirali spričo znanih metod naših nasprotnikov tudi svoj kruh in obstoj, smo vedeli, da nas ne čaka za obzidje korupcijske trdnjave ravno najlepši in najnežnejši sprejem. Nihče med nami ni bil in tudi ni mogel biti tako naiven, da bi pričakoval ob nevihti, ko zadivja svobodna narava svoj veličastni ples po vsemirju, iz črnih, grom in točo nosečih oblakov namestu udarjajočih strel tople, božajoče solnčne žarke. Preveč je preizkusil narod v svoji trnjevi preteklosti, da bi se udal brezplodnemu sanjarjenju in meglenim iluzijam. Naučili smo se pod udarci in bliski neprijateljskih strel prav trezno, zdravo misliti. In prav zato

Komasacija občin

Kdo je imel odločilen vpliv na način izvedbe? — Gospodarski oziri so se morali umakniti strankarskim interesom

Komasacija občin v dravski banovini, ki je bila izvršena na podlagi novega občinskega zakona v lanskem septembru, je dobila preteklo soboto 17. t. m. svoj končni pečat v obliki uredbe notranjega ministrstva o reviziji komasacije občin in o definitivni določitvi imen in sedežev občin v naši banovini. Da sta način izvedbe in celoten načrt komasacije izzvala med narodom občutno nezadovoljstvo in mučno nerazpoloženje, je neutajljivo dejstvo, ki ga ne bi bilo nikakor umestno prikrivati oziroma ga sploh zanikavati z ironičnim posmehom, kakor se to skuša uganjati z gotove strani.

Narod sam se v svoji znani discipliniranosti dosledno pokori vsem zakonom in njihovim predpisom, ne more in tudi ne sme pa molčati v trenutkih, ko gre za njegov gospodarski obstoj in napredek ter ko so resno ogroženi njegovi osnovni življenjski pogoji.

Prav vsakomur je jasno in znano, da se moramo za tako izvedbo komasacije naših občin zahvaliti izključno le bivši JRKD stranki ali kakor se je v novejšem času prekrstila: JNS (Jugoslovanski nacionalni stranki). Le veseli nas, da to dejstvo približa, priznava in naglašja na vse grlo v svojem tisku tudi ta stranka sama.

Res je, da je bilo stremljenje komasacije, da se ustvarijo večje občine, ki bi bile zmožne, da v znatnejši meri zadostijo svojim nalogam, kakor pa so to mogle prejšnje male občine. Res je pa tudi, da se je komasacija občin izvedla po vsej zaslugi bivše JRKD oziroma novo krščene JNS na tak način, ki ga mora z vsem ogorčenjem obsojati vsa naša poštena, res narodna in nepristranska javnost. Namesto, da bi vodili pristojne činitelje pri izvajanju komasacije občin zgolj čisti gospodarski vidiki dosedanjih in novih občin ter dobrobit in možnost čim uspešnejšega gospodarskega in kulturnega napredka prav vsega prebivalstva brez vsa-

kega oziroma na politično oziroma strankarsko orientiranost in pripadnost, je imela bivša JRKD oziroma sedanja JNS pri izvedbi komasacije edino, pristransko in odločilno besedo. Ustrezajoč zgolj svojim strankarskim strastem in interesom se niti za hip ni ozrla na splošne in skupne potrebe vsega prebivalstva v naši banovini ter je brezčutno, hladno prezrla vse grozeče katastrofalne gospodarske posledice, ki na podlagi storjenih napak neizogibno čakajo mnogoštevilne kraje in nove občine. Greh JRKD je tako usoden in težak, da se bo dal le težko popraviti, ker se je ravnala pri izvajanju komasacije izključno le po svojih najtesnejših strankarskih in strankarsko-političnih interesih, namesto po stvarnih potrebah, napredku in resničnem zadovoljstvu vsega prebivalstva.

Tisk JRKD pravi v svojih stolpcih, ko piše s škodoželjnim zadovoljstvom in slabo prikritim posmehom o zaključni komasaciji slovenskih občin, da »je komasacija morala biti izvršena na hitro roko, ker smo takrat stali pred občinskimi volitvami«. Res je to, samo to so pozabili pristaviti gospodje od JRKD, da se jim je strašno mudilo le iz golega strahu, da bodo sicer v večini starih občin absolutno propadli in ne bodo marsikje dobili niti enega glasu. Nadalje se hvali isto glasilo, »da je bil predlog o reviziji komasacije predmet skrbnega informativnega postopka

Vprašani so bili narodni poslanci, senatorji in člani banovinskega sveta; uvaževala so se mnenja političnih organizacij in na podlagi vsega tega je bila sedaj izdana nova uredba, ki definitivno urejuje komasacije občin v dravski banovini...« Opozarjamo vse pošteno ljudstvo, ki je s komasacijo, izvedeno na sedanji način, tako »zelo zadovoljno«, da si dobro zapomni, s čim se postavljajo gospodje okrog JRKD. Sami torej

odkrito in izzivalno priznavajo, da se je informiralo samo pri njih, pri njihovih poslancih, njihovih senatorjih in banovinskih svetovalcih in tudi samo pri njihovi politični organizaciji, ker naša stranka takrat še ni bila priznana, med vsemi naštetimi gospodi v naši banovini pa tudi nimamo svojih ljudi.

Iz vsega navedenega je torej razvidno, da je le JRKD dajala direktive za izvedbo komasacije in se mora torej ljudstvo za tako zgrešeno izvedbo komasacije zahvaliti le njej. Za svoje delo pa bo JRKD tudi nosila polno odgovornost, ki ji ne bo lahka niti prijetna.

V istem članku se trdi, da je »zlasti pri tem vodilo načelo, da je zadovoljstvo prebivalstva z novo ureditvijo prva stvar in poglavitni pogoj za čimprejšnjo konsolidacijo novih občinskih edinic.« Kakšno je to »zadovoljstvo«, se

lahko sam prepriča, če le nekoliko pogleda po raznih krajih naše banovine, kjer si lahko na lastne oči, seveda brez vseh inštrukcij, priganjanj in sugeriranja raznih političnih suflerjev ustvari popolnoma resnično sliko o prav nasprotnem učinku sedanje komasacije, o globokem nezadovoljstvu in razočaranju ljudstva ter o popolni zgrešenosti izvedenega načrta.

V svojem interesu je JRKD, oziroma prekrščena JNS, sijajno rešila volilno geometrijo pri komasaciji občin, seveda po svojem strankarskem kopitu. Nasprotno pa **Jugoslovanska narodna stranka**, ki so ji pravi, nepristranski interesi vsega naroda resnično pri srcu in ki ne gleda na življenje skozi barvana strankarska očala, kakor dela to JRKD, nikakor ne more priznavati pravilnosti izvedene komasacije občin, kakor tega ne priznava tudi večina prebivalstva, ki je žal doslej stala ob strani pod vplivom razmer in ki je najmanj tako nacionalna, kakor so gospodje, ki si laste monopol na naprednost, patriotizem in nacionalnost. **Jugoslovanska narodna stranka** zahteva v imenu vsega našega poštenega, narodno zavednega in prizadetega prebivalstva, da se storjene napake in krivice popravijo.

Ker zaupamo in verujemo v pravičnost in njeno zmago, smo tudi prepričani, da bodo kmalu napočili časi, ko JRKD (sedanja JNS) ne bo več imela odločilnega vpliva in ko bo prišel do odkrite besede tudi ves ostali jugoslovanski narod, ki mora danes molčati. Poleg nujno potrebne revizije sedanje komasacije občin v naši banovini, ki se pa mora izvesti v prvi vrsti z gospodarskih vidikov vsega prebivalstva, se bodo popravile tudi še mnoge druge napake sedanjih in polpreteklih dni.

Da pa bo borba lažja, uspešnejša in zmagovitejša, je potrebno, da se zberejo pod ponosni prapor **Jugoslovanske narodne stranke** brez pomišljanja in odlašanja vsi oni, ki jim njihovo nepokvarjeno srce res bije za zmago resnice, pravice in poštenja, za napredek in boljšo bodočnost vse Jugoslavije in vsega njenega prebivalstva.

nas sedaj, ko je napočila naša doba, ko je na pragu naš veliki dan, ni strah dela, borbe in žrtve za dosego svetlega cilja.

Ko je jeknil klic, prvi odrešilni glas v mračni preteklosti, z jambora nove, močne ladje Jugoslovanske narodne stranke, so iz vseh krajev prihitali odločni, zvesti in junaški borci na krov in prišli za delo, ki je smiselno in mora biti uspešno, čeprav ni lahko. Ker pa si je naš narod svest resničnosti, tisočkrat preizkušene in izkazane, svojega starega pregovora, da sta le v delu zmaga in rešitev, ni v njem nobenega sledu o malodušju, temveč žari iz njega toliko mladega ognja in nezmagljive sile, kakor ju ni pokazal skoraj niti v svojih redkih, največjih trenutkih splošnega narodnega navdušenja in radosti.

S tem čistim narodnim kapitalom in s tem trdnim, zanesljivim orožjem se podajamo v borbo za vse ono, kar pričakujejo od nas z vso upravičenostjo naš vzvišeni narodni kralj, naša cvetoča domovina, naš dobri izmučeni narod in naš bodoči rod, naš veliki up in vsa naša bodočnost. Zato vsi oni, ki spričo svoje poštenosti, borbenosti in čuta pravičnosti ne poznate strahu pred nobenimi žrtvami in težavami, skočite na junaške noge in pridružite se nam v naši svetli borbi za dosego vseh onih velikih ciljev, ki jih je zapisala v svoj prapor Jugoslovanska narodna stranka!

Pogumno na plan in v naše vrste, ker le naša, vsega poštenega in zdravega jugoslovanskega naroda je bodočnost! Naš borbeni pohod ne pozna poti nazaj, temveč le naprej do končnega cilja!

Naša beseda je vedno odkrita

Beograjska »Borba«, osrednje glasilo Jugoslovanske narodne stranke, je objavila v svoji zadnji številki dne 7. aprila t. l. pod naslovom »Odgovor g. N. Uzunoviću, predsedniku ministrskega sveta in šefu JNS povodom njegovega govora v senatu dne 27. marca« naslednji članek:

»Proračunska razprava v narodni skupščini je trajala polnih petnajst dni in ni v tem času predsednik vlade g. Nikola Uzunović, čeprav je večkrat govoril, niti enkrat iznesel svojega mnenja o naši stranki. Tega ni storil v narodni skupščini, kjer bi mu mogli takoj odgovoriti, temveč šele v proračunski razpravi v senatu, kjer nima Jugoslovanska narodna stranka niti enega svojega člana.

In ker ni treba da bi ostala ta izjava g. predsednika brez odgovora, smo primorani, da to storimo po tej poti.

V tem svojem govoru je g. predsednik vlade, govorec o svoji nacionalni stranki, naglašal zlasti dva momenta, in sicer najprej, kako se je posrečilo v najkrajšem času organizirati tako veliko stranko, kakor je nacionalna in drugič, da ima ta stranka milijone članov. Naj nam g. predsednik dovolji, da mu takoj odgovorimo na ti dve njegovi trditvi s tem, da mu povemo, da on osebno nima nobenih zaslug pri ustvaritvi nacionalne stranke, katere šef je danes, ker je bila ustvarjena mimo njegove volje in celo proti njegovi volji, in drugič, da so ti milijoni članov le na papirju, dočim jih stvarno ni niti dvajsetina.

V svojem nadaljnjem govoru, kritizirajoč opozicijo, je navajal g. predsednik od besede do besede: »Mi smo dočakali, da smo dobili namesto pričakovane stranke, sestavljene iz združenega opozicijskega bloka, samo stranko g. Svetislava Hodjere, dočim pa še vedno nismo dobili stranke združene opozicije iz bloka te opozicije, ki smo jo pričakovali.« nato pa je, nadaljujoč tudi še nadalje kritiko opozicije, izjavil obžalovanje, da se ni ustanovila taka stranka, ki naj bi bila dostojen partner in je končal z besedami: »Vendar pa bi bila ta skupina, ta opozicijski blok, tako parlamentarni kakor izvenparlamentarni, čeprav ne bi bil velik, neka moč, ki bi zaslužila večjo pozornost, kakor jo zaslužujejo danes razne grupacije in tudi ona g. Hodjere.«

Iz tega jasno izhaja, s kakšnih vidikov gleda g. predsednik vlade na voditelje naše notranje politike in da vodi notranjo politiko, ki je absolutno v nasprotju s členom 3. ustave, ki določa, kakšne morajo biti politične grupacije, kakor tudi nasprotno onim znanim besedam, da se »na staro ne bo več povrnilo«. V politični areni je pričakoval pojav opozicijskega bloka. Pričakoval je blok starih strank, ki imajo vse več ali manj plemensko, versko ali pokrajinsko obeležje. Namesto njih se je pojavila Jugoslovanska narodna stranka, katere ni pričakoval in ki se je nepoklicana pojavila v tej areni.

G. predsednik je plediral za ustvaritev opozicijskega bloka, ki bi mu imponiral kot partner; z drugimi besedami povedano: on išče novo stanje JRKD stranke ali JRKD stranko v opoziciji. Če bi se ta njegova želja uresničila, bi imeli dve stranki JRKD: prvo na vladi, drugo pa v opoziciji. Obe bi se krstili lahko drugače, kakor pa se je krstila današnja JRKD stranka na vladi kot nacionalna, pač pa bi po svoji sestavi in po svoji akciji ostali na podlagi JRKD,

to je koalicija ali blok strank. G. predsednik podčrtava, da se blok ne bo pojavil v doglednem času in pripisuje to medsebojni neskladnosti teh strank, ki naj bi sestavila ta blok. Med tem pa je stvar povsem drugačna. Vsaka JRKD stranka more obstojati vse dotlej, dokler je na vladi, čim pa pride z vlade, takoj razpade v komponente in se z ozirom na to kaka JRKD stranka niti ne more ustvariti z opozicijskega stališča in se zato tudi blok, ki ga pričakuje in ki bi bil dejansko JRKD, ne more ustanoviti. To je vzrok, zakaj se ta blok še vedno ni pojavil, čeprav ga g. predsednik tako željno pričakuje.

V tem govoru se nadalje iznaša, da bi pojav takega bloka zaslužil več pozornosti, kakor je zaslužil pojav naše politične grupacije. Naša stranka s svojim dosedanjim delom in s svojo akcijo niti ni, niti ne bo želela, da bi pritegnila nase pozornost ne g. predsednika Uzunovića ne njegove politične grupacije. Pač pa je želela, da pritegne nase pozornost naroda in se ji je to že doslej posrečilo, o čemur se lahko z ozirom na obstoječe organizacije in naglo širjenje našega programa vsak sam prepriča in je mogel to storiti tudi g. predsednik vlade.

Mi se v vodstvu notranje politike diametralno razlikujemo od današnje vladajoče stranke in se ta razlika ni pojavila z onim dnem, ko smo se lotili ustanavljanja naše stranke, temveč že z onim prvim trenutkom — še v mesecu decembru leta 1931., ko smo prvič razpravljali o potrebi ustanovitve stranke, ki naj bi prinesla nova načela in nove smernice, ki so nastopile po šestem januarju. Mi, mladi poslanci, smo se takoj zavledli, da se more nagel preobrat v notranji politiki kake države posrečiti le takrat, če se tega preobrata loti kaka močna in dobro organizirana stranka, ki se ji bo posrečilo preko svojih organizacij doseči, da bo to novo politično smer osvojil tudi čim večji del naroda. Za to imamo jasne primere v Italiji, Nemčiji, Rusiji itd., kjer so bili izvršeni taki nagli politični preobrati, ki jih je pa sprejel tudi narod preko političnih organizacij, dočim pa nasprotno preobrat, ki ga je storil Primo de Rivera, ni uspel samo zato, ker ga niso sprejele politične grupacije in ker ni bil vsajen v narodu. Zato smo se lotili ustanavljanja Jugoslovanske narodne stranke, ker smo prepričani, da bo samo njej uspelo izvršiti definitivno izmenjavo generacij in dati notranji politiki naše države popolnoma novo smer, tako, kakršno pričakuje narod in ki je edino mogoča v današnjih razmerah.

Naš politični položaj ob priliki prvega sestanka narodne skupščine meseca decembra leta 1931 je bil v marsičem podoben političnemu položaju, ki je nastopil takoj po našem ujedinjenju leta 1918. In tako je bilo treba leta 1931., kakor tudi leta 1918., začeti novo politično življenje. Vsi se spominjamo, s kakšnim entuziazmom in navdušenjem je narod sprejel naše ujedinjenje. Narodno veselje ni poznalo konca in je trajalo vse dotlej, dokler niso pričeli stari politiki, ki med vojno niso bili niti v strelskih jarkih niti v zaporih niti v ječah in niti v taboriščih, raztresenih po Madžarski in Avstriji, v katerih so se mučili in umirali pravi Jugoslavi, temveč so ves ta čas živeli v Solunu, na Krfu, v Parizu, Ženevi, Londonu, na Dunaju ali v Budimpešti — torej vse dotlej, dokler niso pričeli ti stari

politiki vplivati na narod in ga razdvajati ter ga zbirati bodisi v starih političnih strankah, ki so sedaj zavzemale plemensko obeležje, ki ga dotlej niso imele, bodisi v novih političnih strankah, formiranih na plemenski, verski ali pokrajinski bazi. Tako se je tem starih politikom posrečilo spraviti narod z one poti, na katero ga je usmerjal njegov zdrav instinkt in ga potegniti v sfero svojih osebnih interesov, da so z njim ustvarjali razne fronte in je v njihovih medsebojnih spopadih propadlo dragocenih deset let, dokler niso naposled vse politične stranke doživele splošnega poloma.

Prav tako se je nekaj takega zgodilo tudi leta 1931. pri sestanku narodne skupščine. Narodni poslanci, reči se sme upravičeno: 250 od 305, so pričakovali, da jim bo hoditi po popolnoma novih potih in po novih političnih smernicah. Namesto tega pa se je njihovo navdušenje ohladilo enako, kakor se je narodno navdušenje leta 1918. s strani starih politikov, ki so zavirali mlade poslance, da ne bi preveč hiteli z ustvarjanjem nove politične grupacije. Pričelo se je zbiranje na starih strankarskih bazah in pričelo se je razdeljevanje oblasti po starostrankarskem ključu. Proti temu smo takoj najenergičnejše nastopili, da bi preprečili povratak onega političnega kaosa, ki je vladal polnih deset let po našem ujedinjenju. Sklenili smo pod najtežjimi okoliščinami spustiti se v borbo in obvestiti narod o namerah teh njegovih takomimovanih političnih voditeljev. Ustanovili smo stranko in so nam že

prvi rezultati, ki smo jih dosegli med narodom, pokazali, da smo na dobri in pravi poti ter da moramo tako nadaljevati.

Govorec o moči svoje stranke, je g. predsednik Uzunović kar večkrat omenil svoje milijonske volilce. Mi smo pripravljeni verjeti v resničnost te njegove trditve in zato mislimo, če je njegova stranka že tako močna, da ima za seboj nad polovico vseh vpisanih volilcev kot svoje pristaše, da bo g. predsednik Uzunović prav gotovo upošteval naš predlog, da s svojo večino spremeni zakon o volitvi narodnih poslancev samo toliko, da uvede tajno glasovanje namesto javnega, da dovoli svobodni tisk in zborovalno svobodo, nakar naj g. Uzunović le sam izvede volitve in bomo takrat videli, koliko volilcev mu bo še ostalo od teh sedanjih milijonskih članov.

Res je, da se ne moremo pohvaliti z milijonskimi privlečenimi člani, vendar pa je ono število, ki ga imamo in ki se tudi že sme računati na več stotisoč, ne le članstvo naše stranke, temveč so to pravi fanatiki našega pokreta. Ti naši ljudje nosijo v sebi trdno vero, da izvršujejo veliko nalogo i napram samemu kralju i napram narodu in državi ter da je zato njihova zmagazagotovljena tudi poleg vseh ovir in zaprek, ki se nam delajo povsod in v vsakem koraku. Nove generacije morajo priti do izraza, one se morajo dvigniti na površje, tega jim ne more nihče preprečiti.

To je naš odgovor predsedniku ministrskega sveta g. Nikoli Uzunoviću.

Našim članom na Poljsniku

Udeležite se polnoštevilno jutrišnjih volitev in neustrašno dokazite, da ste neomajni borci za zmago poštenosti in pravičnosti! S ponovno pošteno zmago ovržite vse klevete nasprotnikov! Pazite, da se Vaši glasi ne bodo prištevali nasprotnemu kandidatu!

Kdo res dela za narod?

Narodna skupščina je mnogo delala v času proračunske razprave in je zato razumljivo, da so se gospodje narodni poslanci hoteli ob velikonočnih praznikih nekoliko razvedriti. Večja skupina je odločila za naše Primorje in Krf, da se pokloni padlim žrtvam za naše osvobodjenje in uedinjenje, druga skupina pa si je izbrala za svoj izlet Ankaru, prestolnico Turčije.

Skupino, ki obišče Krf, vodi narodni poslanec g. Miroslav Stojadinović, ki med vojno ni bil na Krfu in bi sedaj rad videl srbsko pokopališče na otoku smrti — Vidu, drugo skupino pa vodi v Ankaru narodni poslanec g. Branko Barać, ki je po poklicu duhovnik. Za ta izlet ima vpisanih že 40 poslancev.

Kar se tiče poslancev Jugoslovanske narodne stranke, so izjavili: Sedaj niso niti gospodarske niti politične razmere primerne za prirejanje izletov. Sicer bodo ti naši poslanci res potovali, toda le po naši širni Jugoslaviji, kjer bodo povsod prirejali shode med narodom, pozivajoči vse konstruktivne sile, da se oprimejo splošne koristne delavnosti in pomagajo domovini in celotnemu narodu.

Delo naših poslancev v narodni skupščini

V svoji dosledni in nepopustljivi borbi proti korupciji, ki je, kakor je znano vsej široki jugoslovanski javnosti, zavzela v naši javni upravi in javnem življenju neverjetno velik razmah, so narodni poslanci Jugoslovanske narodne stranke imeli v narodni skupščini nešteto stvarnih in izredno ostrih govorov, vložili so pa tudi celo vrsto utemeljenih interpelacij na vrhovne vodilne državne funkcionarje. Posebno ogorčen bорец proti korupciji — mu zlu ter vsem ostalim podobnim nezdravim pojavom v našem javnem življenju je narodni poslanec g. dr. Milan Metikoš, ki je med drugimi naslovil na g. predsednika ministrskega sveta glede izdelave in izdaje zakona o korupciji naslednjo interpelacijo:

Borba proti korupciji

Gospod predsednik!

Velika afera z begluškimi obveznicami v Sarajevu je pokazala, kako širok razmah je zavzela korupcija na vseh straneh in pri vseh stanovih ter po vseh uradih. Nedavno razkrita velika davčna afera v Zagrebu, pri mestnem davčnem uradu, kaže, da so tudi naša mesta že polna korupcijskih afer. Na raznih straneh in na razne načine se krađe narodno, državno in pa občinsko imetje, ne da bi bil kdo za vse to odgovoren. Razumljivo je zato, da je nastalo med vsemi gospodarskimi krogi v naši državi silno razburjenje, kar je treba vsekakor upoštevati. Mestne davčne uprave pobirajo tudi državne davščine, znane so težke afere iz Novoga Sada in raznih drugih mest v naši državi, doslej pa v okviru kazenskega zakona še nihče od prizadetih ni bil poklican na odgovor zaradi teh težkih afer. Ne kradejo se samo pobrani in vplačani davki, temveč tudi razne druge vplačane dajatve, ki jih vsi

pridobitni krogi zelo težko plačujejo v današnji težki dobi; zato je nujno potrebno, da se takemu delovanju odločno napravi konec, to pa je zopet mogoče le tedaj, če se nemudoma izda in uveljavi oster zakon proti korupciji.

Ta zakon mora določati posebno težke kazni za vse in za vsakogar, ki bi se pregrešil proti narodnemu in državnemu premoženju, pa najsibo to uradnik ali upokojenec, narodni poslanec, senator ali minister, trgovec, industrijec ali državni dobavitelj, prav vsak mora prejeti primerno kaznen. Prav posebej pa naglašam, da morajo biti te kazni, izrečene po zakonu proti korupciji, čim ostreje vse do zadnje, do kazni s smrtjo na vešalih. Ta zakon mora imeti izjemoma retroaktivno moč glede vseh korupcijskih zločinov, storjenih v zadnjih 30 letih. Na odgovornost se mora poklicati prav vsak, ki je na nepravilen način obogatel na škodo narodnega in državnega premoženja. Vse na ta način najdeno premoženje se mora zapleniti in izročiti državi. Zakon o korupciji se mora izdati po nujnem postopku, da se tako čim prej narodu zopet vrne njegova vera v pravico in zakone, ker se to, kar se dogaja danes in kar živo čuti vsak davčni zavezanec v naši državi, ne da nikakor več prenašati. Na nevarno rano — ostre zeli!

Ker se opaža, da se vsestransko delajo in predlagajo ponarejene bilance, in to prav pri podjetjih, ki so dolžna polagati javne račune in pri katerih najdemo kot ravnatelje in nameščenice razne tujce, s čimer je osleparjena država na svojih dohodkih vsako leto za več milijard dinarjev, je nujno potrebno, da prime zakon o korupciji v nazaj tudi vsa taka podjetja in vse njihove direktorje, ki naj se kaznujejo po tem zakonu z najtežjimi kaznimi, ker je naš kmet, plačujoč previsoko zemlja-

rino, kakor tudi naš mali trgovec ali naš mali obrtnik, pritrpujejo si od ust pretežka davčna bremena in druge javne dajatve, popolnoma izčrpan in uničen, dočim sleparijo drugi direktorji in nameščenici v mnogih tujih podjetjih našo državo za ogromne vsote s pomočjo raznih finančnih strokovnjakov, ki jim pomagajo pri sestavljanju bilanc. Zato takega prikrajševanja rednih državnih dohodkov nikakor ne smemo več trpeti!

Pri raznih davčnih upravah so nameščenici izvršilni organi, ki prikrajšujejo državo na njenih dohodkih na ta način, da se sporazumevajo z raznimi davčnimi zavezanci, večinoma tujci, in zaslužijo za to svoje ravnanje najtežjo kaznen.

Ker je zahteva po zakonu proti korupciji res že zadnji, smrtni klic trpečega naroda celotne kraljevine Jugoslavije, Vas prosim, da mi v narodni skupščini ustmeno odgovorite na naslednja vprašanja:

1. — Ali Vam je znano, kako se vsak dan pojavljajo razne težke afere, sleparstva in tatvine pri davkih in raznih drugih državnih in samoupravnih dohodkih?

2. — Ali Vam je znano, da je narod zelo vznemirjen zaradi množičnih afer s sleparstvi in utajitvami davkov in kdaj nameravate predložiti narodni skupščini predlog zakona o korupciji?

3. — Kakšni so razlogi, da vlada Jugoslovanske nacionalne stranke še do danes ni smatrala za potrebno, da bi izdelala predlog zakona za preganjanje vseh korupcijskih dejanj in kaj nameravate storiti, da se ta predlog zakona čim prej predloži narodni skupščini in da bo imel tudi retroaktivno moč za 30 let nazaj?

PUSTITI NARODU, DA SI S POŠTENIM DELOM SLUŽI SVOJ VSAKDANJI KRUH!

Iz našega pokreta

POLŠNIK.

Preteklo nedeljo je imela JRKD oziroma, kakor se imenuje po novem JNS, na Polšniku in v Kojšci v tamkajšnjih šolskih prostorih svoja shoda. Na Polšniku je bilo na shodu navzočih le nekaj volilcev, v Kojšci pa jih je bilo 13, večinoma pristašev Jugoslovanske narodne stranke, ki so prišli na shod iz radovednosti in v svrhu ugotovitve, ali imajo sklicatelji sploh dovoljenje za prireditve shoda. G. šolski upravitelj v Kojšci je zahteval od sklicateljev, da mu predlože uradno dovoljenje, da se shod sploh sme vršiti, zlasti pa še v šoli, ki je uradno poslopje. Na to svoje vprašanje je prejel odgovor od sklicatelja, da je uradno dovoljenje pozabil na Polšniku v občinski pisarni. Sklicatelj shoda se tudi ni hotel pokoriti g. upravitelju, čigar nastop je bil popolnoma upravičen, zakonit in odgovarjajoč predpisom. Vprašujemo: ali imajo nekateri ljudje res vso moč v svojih rokah, da se smejo posluževati vseh mogočih in nemogočih trikov za doseg svojih političnih ciljev? Če pa je JRKD res dobila dovoljenje kar za dva shoda v eni občini ob istem dnevu, zakaj je morala »groziti nevarnost za kršenje javnega reda in miru« prav dne 25. marca t. l., ko je nameravala imeti seštev svojih članov in somišljenikov na Polšniku Jugoslovanska narodna stranka? Pripomniti moram, da naši somišljeniki do zadnjega trenutka niso vedeli za nameravano zborovanje JRKD, kar dokazuje obenem s smešno pičlo udeležbo na shodih več kakor nazorno, kako osamljena se čuti in postaja JRKD pri nas. Shoda si očitno niso upali napovedati in razglasiti poprej, ker so se bali, da bodo njihovi redki trabanti kar utonili med pristaši Jugoslovanske narodne stranke oziroma, da ne bi izgledalo, kakor da je njihov shod priredila Jugoslovanska narodna stranka. Na shodu je sklicatelj dopovedoval ljudem, da bo dobil delo na banovinski cesti Radeče—Litija in celo pri državni železnici le oni, ki bo volil JRKD oziroma novo kršeno JNS. Mar nismo vsi državljani naše ljubljene Jugoslavije enakopravni? Naj navedemo v dokaz konkreten primer: »Uradno potrdilo, s katerim podpisano županstvo potrjuje, da je Lamovšek Janez, rojen 1909. v Šemniku št. 7, samski, po poklicu delavec, brezposeln in brez premoženja, nujno potreben zaslužka. Predlaga se ga za sprejem v delo kot dnevnega delavca na železnici. Imenovani je danes pristopil v JNS stranko in se obvezal, da bo pri občinskih volitvah dne 15. aprila t. l. glasoval za JNS, to je ob priliki občinskih volitev v Polšniku.« Na to pa je Lamovšek izjavil, da bo volil svobodno in je zato raje odstopil od ponudene mu dela. Iz tega se vidi, da smatrajo naši dosedanja občinski funkcionarji le one ljudi za brezposelne in zaslužka potrebne, ki bodo oziroma si morajo zaslužiti delo z volitvami. Ali je mogoče, da bi bil kdo izmed polšniških volilcev tako naiven, da bi po naročilu glasoval za delo, ki ga še sploh nima in niti ne ve, kdaj ga bo dobil? In končno, da bi se bal groženj, da bo izgubil delo, ko pa še niti ne ve, če ga bo sploh dobil. Ali ne pravi zakon o občinah (§ 43) dovolj jasno, da nobena oblast ne sme volilca klicati na odgovor radi glasu, ki ga je oddal katerikoli stranki. Vprašujemo naše dosedanje občinske funkcionarje, kaj so pravzaprav mislili lani do razpisa volitev, ko

se nihče med njimi niti zmenil ni, da bi komu preskrbel delo na cesti, ko bi vendar mogli in morali doseči, da bi se zaposlili le domači brezposelni delavci, zlasti še zato, ker se gradi cesta po ozemlju naše občine in ker so večinoma naši občani odstopili potrebnih svet zastoj. **Zatorej, vsi zavedni volilci in somišljeniki Jugoslovanske narodne stranke: vsi brez izjeme na delo za procvit občine in naše mile domovine! Naša zmag pri ponovnih volitvah v nedeljo 15. t. m. mora biti popolna!**

Naši nasprotniki v svojem divjanju in besni politični nestrpnosti ne poznajo nobenih meja ter so se v svoji brezupni borbi za ohranitev v javnem življenju pričeli posluževati najskrajnejših, res že zločinskih sredstev, ne da bi se pri tem sramovali javno kazati svoj ogaben način boja proti nam in svoje bojazni pred neizogibnim propadom. Tako so dne 5. t. m. zopet pokazali, kaj in kako mislijo ter kaj znajo. Omenjenega dne so napadli nasprotniki v neki gostilni na Polšniku našega zavednega somišljenika g. Petriča, ki bi se mu res slabo godilo, da ni imel s seboj svojih zavednih, odločnih prijateljev. Želeti bi bilo, da bi varnostne oblasti ukrenile vse potrebno, da bodo naši ljudje v bodoče varni pred podobnimi napadi. To bo nedvomno lahko storiti, saj mi celo članskega sestanka nismo smeli imeti z ozirom na potrebno »ohranitev javne varnosti in miru«. — L. M. — T. D.

POLJANE NAD ŠKOFJO LOKO.

Tudi v našem kraju smo iskreno pozdravili ustanovitev Jugoslovanske narodne stranke in njene glasila »Edinosti«, v katerem gledamo edino pošteno pot, da potožimo svoje reve in težave ter zahtevamo svoje pravice. Pa tudi marsikaj koristnega se bomo po tej poti pogovorili in naučili. Z listom, kakor tudi s strankinim programom sem zelo zadovoljen. Rad bi pa izvedel kot bivši ameriški izseljenec, kakšno mnenje je pri nas v javnosti glede bivših izseljencev oziroma njihovih denarnih vlog, ki smo jih naložili v dolgih letih trpljenja v tujini kot res svoje krvave žulje v različne naše bančne zavode in hranilnice. Sprva smo sicer še prejemali toliko, da smo mogli vsaj za silo in dostojno živeti. Danes pa ne moremo dobiti izplačanega denarja niti za najpotrebnejše stvari, in zdi se nam, da ga po sedanjosti reševanja denarne krize tudi še dolgo ne bomo dobili. Pri tem pa moramo gledati, kako zopet mnogi drugi s tujim denarjem zidajo in grade, dočim mi ne moremo kljub temu, da bi radi, investirati v kako poslopje ali podjetje niti pare. Naši izseljenci so po uradnih statistikah prinesli ali poslali v Jugoslavijo od prevrata do danes okrog 20 milijard dinarjev. Nikakor ta vsota ni majhna in je nedvomno precej zaleгла ter prinesla čedne obresti. Kadar potrebujemo kak denar in letamo od Poncija do Pilata, dobivamo povsod isti stereotipni odgovor: »Počakaj, bo že bolje, sedaj ni mogoče!« Pa tudi še na drug način se nas poskuša ujeti. Vsakih nekaj mesecev se pojavijo v javnosti glasna vabila: »Nalagajte denar v hranilnice, ker se vam vse nove vloge izplačajo brez zadržka v celoti.« In ti datumi za izplačilo takih »novih vlog« se menjajo, kakor vreme: za 26. septembrom 1931. je prišel 1. januar 1932., za tem 30. junij 1932., za njim 1. januar 1933., sledil je 1. september 1933. in sedaj nazadnje 1. januar 1934. Čudno

se nam zdi, da se nam istočasno pripovedujejo zgodbe, kako so se v Konfucijevih, Mohamedovih in svetopisemskih časih »urejevali« dolgov in odiral varčevalci (sužnji) za njihove prihranke. Danes smo mnenja, da nas nihče več ne bo vlekel za nos, ker je mera že prepolna. Tukaj se nudi vsakomur presneto stvarno odgovor na vprašanje, kdo je kriv velikega nezaupanja, ki ga goji široki narod, navajen varčevanja, do denarnih zavodov in hranilnic. Mislim, da bi se vendar dal najti primeren izhod iz tega dušilnega pomanjkanja denarja in iz te denarne krize, saj je vsakomur jasno, da se mora na vsak način in za vsako ceno poiskati tak izhod, ker nas bo sicer vseh kmalu konec. Menda ne bo treba čakati še tako dolgo, da bodo izgarani in izmozgani izseljenci prinesli novih 15 ali 20 milijard krvavo prisluženih dinarjev v svojo domovino. Zato naj se rešuje kriza tam, kjer je prav in kjer se obeta uspeh. Predvsem se mora izvesti pravilna in poštena obdavčba vseh slojev popolnoma enakopravno in prikladno njihovim finančnim in plačilni zmoglosti. Nič več se ne sme dogajati, da bi se nekdo škodoželjno in porogljivo smejal kot davčno neprizadet škodljivec vse jugoslovanske državne in narodne skupnosti ob strani, dočim bi največji trpini in siromaki morali žrtvovati za skupne interese svoje zadnje pristradane žulje. Ne govorim tega v imenu nikogar, ker me nihče za to ni pooblastil, vem pa, da govorim iz src vseh pravih, poštenih in pravicoljubnih Jugoslovancev in jugoslovanskih izseljencev. Prosim vas, da nas Jugoslovanska narodna stranka podpira v bodoči borbi za naše najtemeljnejše pravice, kakor jo homo podpirali tudi mi, njeni člani. Z narodnim pozdravom! — J. B.

ŽIRI.

Gospod urednik! Ne bodite hudi in ne zamerite nam, da se zopet oglašamo iz naše krasne gorske kotline, iz katere vam tožimo zopet o novih krizah in težavah, ki nas tarejo. V morju vsakdanjih skrbi, pomanjkanja in težav si obehamo vsaj skromen zaslužek od tujkega prometa, ker je postala naša lepa žirovska narava v zadnjih letih prav priljubljena izletna točka za mnoge izletnike iz vseh krajev naše prostrane domovine. Upamo, da bodo prišli tudi letos v velikem številu, da se navžijejo čistega in svežega planinskega zraka. Velikonočne praznike smo obhajali mnogo skromnejše, kakor prejšnja leta, ko nas pa pritiska nekaj nevidnega vsak dan boj k tlom. Zadnjič ste pisali o neprilicah in krizi tukajšnjega čevljarškega obrta, danes pa naj vam nekoliko potožim tudi o slabem, skoraj obupnem položaju drugih obrtnikov in kmetov. Nič razveseljivejši ni položaj našega malega trgovca, saj pa je tudi jasno, da ne more zaslužiti, če je brez dela in zaslužka delavec. V večini naših prijaznih domov poje dan na dan svojo siromaško pesem koruzna moka... Saj si brezposelno ljudstvo tudi res ne more privoščiti nič boljšega, včasih pa niti tega ne. Ozrimo se pa tudi v siromašne kočice naših malih posestnikov, kjer oblastno gospodarita revščina in pomanjkanje, glavna otroka brezposelnosti. Na podlagi raznih obljub smo pričakovali, da se bo pričela graditi cesta Žiri—Smrečje, da bi revno prebivalstvo vsaj nekaj zaslužilo in se za silo, pošteno preživelo. Na drugi strani je pa tudi res, da je ta cesta več, kakor nujno potrebna. V deželo je že prišla pomlad, o gradnji ceste pa ni ne duha ne sluha. Sicer pa imamo že nekoliko izkušenj, ker se ta ce-

sta pri nas gradi že lepo vrsto let in se pričinja vedno znova graditi pred vsakimi volitvami. Takoj po končanih volitvah pa orodje redno zopet izgine neznankam. Našemu kmetu se odpira čuden pogled v bodočnost. Svoje dolgove mora na podlagi svoje zakonite zaščite plačati v 12 letih; kako jih bo plačal, mu ni nihče povedal. Če bo šlo vse naše življenje naprej v sedanjem kolovozu, se bo zgodilo, da kmet v 12 letih res ne bo več dolžan, ker ne bo več ničesar imel in bo stal na cesti kot popoln bežalec. V teh letih bo za vsakoletna odplačila pač moral odprodajati svet in ostale nepremičnine, živino in premičnine. Z ozirom na zakonito svojo zaščito kmet danes pri trgovcu ne dobi ničesar več na kredit. Zato nič ne pretiravam, če trdim, da je mnogokje resnična lakota zelo pogost, če ne celo stalen gost. Nismo pa še kljub vsemu popolnoma obupali. Z velikim veseljem smo se oklenili naše Jugoslovanske narodne stranke, ki je odkrita, iskrena zaščitnica in zagovornica ter blagohotna pomočnica vseh potrebnih, trpečih in obupanih. Pod njenim vodstvom in s sadovi njene odločne borbe za skupen blagor upamo še kmalu pričakati lepše, solnčne dneve zadovoljstva in novega blagostanja.

IZ BOROVŠKEGA KOTA.

Pomlad, ki se je doslej razgibala in zagospodarila po dolinah, prihaja polagoma tudi v naš prelesten borovski svet. Ptičji zbori v dremotnih gajih so že oživel, pa tudi narava sama se že odeva v svatovska oblačila. Ni čuda, da vse to vpliva tudi na splošno razpoloženje Borovca, ki čuti v srcu sladko prerojenje in silno hrepenenje po skupnem nastopu vseh narodnih sil. Težke življenjske izkušnje so tudi njega dovedle do trpkega spoznanja, da mora dose-danjim političnim farizejem, ki so mu obljubljali deveta nebesa na zemlji, končno obrniti hrbet in kreniti na novo pot poštenega in stvarnega dela. Z ogorčenjem obsoja ves Borovec vse mnogoštevilne korukcijske afere, ki imajo svoje leglo in zaščito pod »blagodejnim« nebom raznih znanih samozancev. S tem večjo ljubeznijo in radostjo pa se oklepa »Edinosti«, ki je kot glas vesti tudi glasnica sedanjih njegovih teženj. Iz njenih stolpcev spoznava, da prihaja nova, velika doba mladih, poštenih in neustrašenih ljudi, ki bodo zadali dosedanjemu zlu zadnji smrtni udarec. Zato se pa tudi ne sme nihče čuditi, da tudi Kranjska gora z vso svojo zavedno, prelepo okolico pozdravlja program Jugoslovanske narodne stranke, to pa z največjim umevanjem in simpatijo. Saj bivša JRKD oziroma sedanja JNS med Borovci sploh nikoli ni imela pravega obstanka. Njena krajevna organizacija se je sicer res ustanovila, toda tudi samo to, ker takoj nato vse tiho je bilo... Borovec je nabrit in je v svoji znani šegavosti že takoj v začetku uganil, da je vse skupaj z zadevo JRKD le vsiljiva reklama, za katero se skriva le plehko, niti najmanj ne resnično narodno jugoslovansko blago. Zato pa o kakih takoiimenovanih »režimovcih« pri nas ni niti sledi; premoremo le nekaj političnih »uskokov«, pri katerih pa menjanje političnega prepričanja najbrže ni bila ravno najtežja stvar sedanjosti oziroma bodočnosti. To so namreč tisti, ki nosijo narod in ljubezen zanj samo na jeziku in ki poznajo socialni čut le v toliko, kolikor se tiče njih samih. Kakor vse kaže, bomo morali prav kmalu računati z različnimi »skesanimi grešniki«, ki si bodo hoteli poiskati varno, toplo zavetje sredi naših vrst. Žal nam je,

da jim moramo že kar naprej vsak sprejem v našo sredo iz »higijeničnih« razlogov najodločnejše prepovedati. Zavedati se namreč morajo, da prinašamo kot stranka jeklenih borcev za pravico in zdravje naroda ter kot mogočna trdnjava čistih junaških src naši skupni bodočnosti kito svežega cvetja, gnili preteklosti pa le — smrt. Blagodati sedanje »abecedne« stranke čutimo Borovci predvsem na svoji lastni koži, ko nam dan za dnem doni na uho najnovejša popevka: »Rubežen, rubežen...« Pa tudi v tujkem prometu — to beležimo le kot kronisti — zaznamujemo znaten napredek. Kakor se govori, se v zadnjem času pobirajo pri nas podpisi, naj bi se zaradi neznosnih razmer naš letoviški kraj raje preklical kot uradno določeno — letovišče. Borovci najbrže zaradi tega preklica ne bodo trpeli preobčutne škode, manj prijetno bo to za davčno blaginjo. Saj pa je vsakomur jasno, da imajo sedaj Borovci zaradi svojega uradnega letoviščarskega imena zgolj sitnosti in dolžnosti, dočim so njihove pravice pokopane sedem klafter pod zemljo. Pa naj bo za danes dovolj. Držimo se dosledno pregovora: »Če hočemo vedeti, kako zvon doni, ga moramo slišati z obeh strani«. Sicer pa: v hribih se dela dan, v hribih žari... — S. A.

DORNAVA.

Zadnjič smo omenili delo in način gospodarjenja naše nove občinske uprave, ki gre precej po receptu znane ptujske kuhinje. Želja teh gospodov, da bi se nam vsilil proračun z »malenkostnimi« 163-odstotnimi občinskimi dokladami, se ni izpolnila in posrečila. Spričo splošne ogorčenosti je bilo treba popustiti in smo sedaj dobili proračun, v katerem so se znižale doklade s 163 % na 50 %. Že to je viden dokaz, kako uspešen je bil smiselno in trezno organiziran odmor pod okriljem naše stranke in zaslužijo borci v tej borbi, koristni vsem občanom, najtoplejšo zahvalo. Zanima nas le, kakšnim namenom naj bi služil proračun v prvotno nameravani višini 163 %? Veliko uslugo bi nam storila občinska uprava, če bi nam javno pojasnila to vprašanje. Za ta odgovor bi ji bili odkrito hvaležni vsi davkoplačevalci v naši občini. — F. Š.

IZ RAZNIH KRAJEV V DRŽAVI.

Dne 1. aprila popoldne sta bila dva večja shoda Jugoslovanske narodne stranke v Belem Potoku in Jajincih pri Beogradu. Oba shoda sta zabeležila odličan obisk. Dva dni pozneje je bil velik shod naše stranke v Silbašu v okraju Bačka Palanka, ki se ga je udeležilo prebivalstvo iz mnogih sosednjih krajev, tako da je imel shod videz, kakor da je veliko okrajno zborovanje. Isti dan je bil v Bačkem Petrovcu velik shod naše stranke, ki se ga je udeležilo nad 2000 oseb. Istega dne je bil naš shod tudi v Kisaču, kjer se je zbralo nad 1000 naših članov in somišljenikov. V zadnjih dneh marca je bila v Nišu velika konferenca članov Jugoslovanske narodne stranke, na kateri je bil tudi izvoljen in konstituiran krajevni strankin odbor. V zemunskem okraju so bila prirejena štiri zelo lepo uspešna javna zborovanja v Jakovu, Boljevcih, Progaru in Kupinovu. V Splitu je bil 25. marca 1934. izvoljen širši akcijski odbor naše stranke za primorsko banovino, ki mu načeljuje znani javni in ugledni nacionalni delavec g. dr. Oskar Tartaglia iz Splita. Po vsem hrvaškem in dalmatinskem Primorju se čuti veliko zanimanje za Jugoslovansko narodno stranko.

Dogodki po svetu

Naš zunanji minister g. dr. Jevtič bo obiskal v drugi polovici t. m. Ankaru, da vrne obisk turškemu zunanjemu ministru Tevfik Ruždi beju.

Nemški minister Röhm, šef generalnega štaba hitlerjevskih napadalnih oddelkov, ki se je mudil več dni v Dalmaciji, Hercegovini in Črni gori, se je vrnil z letalom v Nemčijo. O lepoti naših krajev se je izrazil izredno navdušeno in laskavo.

Sveto leto bo po posebni papeževi odredbi podaljšano do 28. aprila prihodnjega leta.

Predsedniške volitve se pripravljajo na Češkoslovaškem in bodo najbrže 24. maja.

Parlamentarne volitve se napovedujejo še letos v Franciji. Če se bodo te napovedi uresničile, bo nudil francoski parlament prihodnje leto precej drugačno sliko, kakor pa jo ima danes.

Francoska ustava bo spremenjena v tem smislu, da bo dobil predsednik republike pravico, da v primeru državne potrebe po lastni uvidevnosti razpusti parlament na podlagi izjave ministrskega predsednika, ne da bi se o tem še moral izjaviti senat. Vlada si hoče na ta način zagotoviti svoj obstoj, varnost in stabilnost.

Avstrijska krščansko-socialna stranka bo te dni razpuščena in se bo 1. maja na svečan način priključila avstrijski domovinski fronti.

Predsedstvo razorožitvene konference v Ženevi je zopet odgodilo svoje zasedanje in ga bo nadaljevalo šele ob koncu aprila. Kakor kažejo vsa znamenja, velesile skoraj več ne upajo na kake ugodne sklepe, čeprav se na zunanjsko politiko ustvarjati optimistično razpoloženje.

Nemško oboroževanje, ki je postalo že javno, čeprav ga prepovedujejo mirovne pogodbe, vedno bolj skrbi Angleže. Letošnje trojno proračunsko zvišanje izdatkov v vojaške svrhe je pripravilo Anglijo tako daleč, da je vložila v tej zadevi v Berlinu demaršo, v kateri zahteva tozadevno pojasnilo. Nemci si angleške intervencije najbrže ne bodo gnali preveč k srcu in se bodo oboroževali še nadalje po lastni volji in lastnem preudarku.

Nemški »Stahlhelm« je prenehal obstajati v svoji dosednji obliki in se je prekrstil v narodno-socialistično zvezo bivših bojnikov,

seveda pod vodstvom in nadzorstvom Hitlerjevih ljudi. Edinstvo Nemčije se z vsakim dnem izpolnjuje in vzbuja resne pomisleke pri vseh, ki so zmožni objektivno in brez prikrievanja resnice presojati nemško bistvenost in imperialistično germansko mišljenje.

Atentati v Avstriji nikakor ne čujejo ponehati in so oblasti v pravi zagati, ker si niso na jasnem, kdo jih prav za prav povzroča: ali narodni socialisti ali socialni demokrati. Blizu Linza so atentatorji v noči na 10. t. m. pogladi z železnimi barikadami s tračnic mednarodni brzovlak, ki se je razbil v vsem prvem delu svoje sestave. Strojevodja in kurjač sta bila na mestu mrtva, nevarno ranjenih pa je bilo 15 potnikov. Avstrijske oblasti so razpisale za izsleditev atentatorjev 50.000 Din nagrade.

Bivši avstrijski socialistični voditelj Körbl je bil najden v torek zjutraj umorjen v nekem dunajskem predmestju. Truplo je imelo 60 ran, zadanih z noži. Sumi se, da so Körbla umorili socialisti sami, da se maščujejo nad njim, ker se je v februarjem puču prvi udal heimwehrovcem.

Vzhodni nenapadalni pakt med Rusijo in Poljsko, Finsko in baltičnimi državami, Letonsko, Litvo in Estonko, se bo s pristankom vseh teh držav na pobudo Rusije zopet obnovil.

Fašistična zunanja propaganda je zelo iznajdljiva in ji pride vsaka misel prav. Najnovejši nastop fašistov v tujini bo obisk v Avstriji in na Madžarskem, kamor se bo odpeljala cela fašistična legija na motornih kolesih.

Madžarski legitimisti so postali zopet izredno živahni in se na vse mogoče načine trudijo, da bi spravili Habsburžane pod krono sv. Štefana. Zdi se pa, da bodo ostale te akcije le spominska parada po vzorcu starih veteranskih proslav in nastopov.

Indijskega narodnega voditelja Gandhija je dolgotrajni prostovoljni post v angleških ječah tako spodbudil, da je izdal na svoje rojake in pristaše okrožnico, v kateri jih poziva, naj v bodoče opuščajo vsako nelegalno pot napram angleški nadvladi.

Posadka potopljenega ledolomilca »Čeljuskin«, ki čaka že nad 60 dni na rešitev v snežnih viharjih in meglenem ozračju polarne-

ga morja na premikajoči se veliki ledeni plošči precej nad severno obalo Sibirije, je dobila novo upanje, da bo rešena prej, preden ji bo še mogel prispeti na pomoč najboljši ruski ledolomilec »Krasin«. Več pogumnih ruskih letalcev e s tveganjem lastnega življenja rešilo z ledene plošče doslej že 62 brodolomcev, dočim čaka na rešitev še vedno 40 članov te ponesrečene ruske polarne odprave.

Velika potresna in požarna katastrofa, ki se je pripetila prejšnji teden v mestu Hakodate na Japonskem, je zahtevala po zadnjih poročilih že skoraj 2500 človeških žrtev, pričakuje pa se, da bo podleglo nevarnim poškodbam še večje število ranjencev.

Velik Oberdankov spomenik nameravajo fašisti odkriti na najsvetanejši način v Trstu.

Razgled po domovini

NOVO NAŠE GLASILO
V DALMACIJI.

Danes izide v Splitu prva številka novega glasila Jugoslovanske narodne stranke za primorsko banovino. List se imenuje »Sloboda« in ga urejuje predsednik tamkajšnjega banovinskega akcijskega odbora Jugoslovanske narodne stranke g. dr. Oskar Tartaglia. To je že šesto glasilo naše stranke v državi. Naši novi posestrimi želimo ves uspeh in najlepši razvoj!

— **Pojasnilo.** Naprošeni objavljamo z ozirom na zmotno mnenje raznih ljudi, da odvetnik gosp. dr. Fran Gaberšek v Ljubljani nima nobene zveze z našim uredništvom in je očitno vzrok takih domnev v tem, da so naši lokali v neposredni bližini poslovnih prostorov odvetniške pisarne g. dr. Gaberška.

— **Žetev smrti.** Pretekli petek je umrl na zagrebški kliniki znani slovenski politik in prvi predsednik slovenske pokrajinske vlade g. dr. Janko Brejc, odvetnik v Ljubljani. Pokojnika, ki je igral veliko vlogo v našem prvem poveljnem političnem življenju, zlasti pa v življenju koroških Slovencev, so pokopali ob ogromni udeležbi prebivalstva v nedeljo v Ljubljani. V ljubljanski bolnišnici pa je preminil nepričakovano v najlepših letih znani trgovec in gasilski organizator g. Rihard Engelsberger iz Krškega, ki so ga položili k večnemu počitku v nedeljo v Krškem. Pokojnik, ki je bil znan kot res zlata duša, je nosil nešteta naša in tuja odlikovanja, ki si jih je pridobil za svoje nevenljivo delo na gasilskem in samaritanskem področju. Pokojnikoma bodi ohranjen trajen časten spomin!

— **Celjski komunistični proces**, v katerem je bilo obtoženih zaradi komunistične propagande z razširjanjem komunistične literature in ustanavljanjem komunističnih

celic 22 mladih, 18 do 31 let starih fantov iz inteligentnih in delavskih krogov, je bil zaključen s sodbo, po kateri so bili 4 obtoženci oproščeni, 9 jih je bilo obsojenih na zaporno kazen od 4 do 14 mesecev strogega zaporja, devet pa na težko ječo od 14 mesecev do 3 let.

— **Velik kongres sadnih trgovcev in izvoznikov** se pripravlja še pred letošnjo izvozno sezono v Mariboru. Udeležili se ga bodo tudi mnogoštevilni interesi iz tujih držav, kamor izvažamo naše sadje.

— **Trgovinska pogajanja med Jugoslavijo in Bolgarsko** so se pričela te dni v Beogradu med delegacijama obeh držav. Upati je, da se bodo ugodno zaključila in bo tudi gospodarski sporazum mnogo pripomogel k čimprejšnjemu tesnemu zblizanju obeh južno-slovenskih bratskih narodov.

— **Trboveljski slaviki** bodo obiskali s svojo prelepo pesmijo tudi Beograd, kjer bodo priredili pod vodstvom svojega pevovodje učitelja g. Suligoja 8. maja v dvorani Kolarčevega ljudskega vseučilišča koncert, za katerega je v vseh prestolniških krogih veliko zanimanje.

— **Velika proslava v Skoplju.** Skoplje bo 14. in 15. t. m. na najsvetanejši način proslavilo 20 letnico zgodovinskih dni, ko so se tamkaj zbirali nešteti dijaki in rekruti, cvet srbske predvojne inteligence, in odšli po kratkih pripravah na fronto, kjer je večina položila svoje mlado življenje na oltar domovine in našega osvobodjenja. K proslavi se pričakuje okrog 50.000 gostov iz vse države. Doslej je prijavljenih že 32 posebnih vlakov.

— **Na zagrebški policiji** se je pripetila 11. t. m. zjutraj eksplozija, ki pa je povzročila le manjšo materialno škodo. Uvedena je bila najstrožja preiskava.

— **Pravici je zadoščeno.** S temi besedami je v sredo 11. t. m. sporočil krvnik Hart sodnemu dvoru na dvorišču novomeškega okrožnega sodišča smrt Andreja Malija, ki je bil obešen zaradi umora svoje žene Amalijske, katero je dal lani umoriti po svojem bratu Antonu, ki je bil obsojen na 20 let ječe in na prigovarjanje svoje ljubice Marije Golmajerjeve, ki se bo morala za svoj greh pokoriti v ječi 12 let.

— **Znatno znižanje draginskih doklad** pripravlja vlada za vse omožene državne uradnike. Obljubljajo se tudi, da bodo občutno znižane dnevnice za uradna potovanja v tujino in pa tantijeme članov upravnih in nadzornih odborov vseh državnih in poldržavnih podjetij in ustanov.

— **Žalosten konec vesele svatovščine.** Pretekli ponedeljek dne 9. t. m. se je zgodila na svatovski poslastični svinjski sili Franca Kopšeta iz Čermožič pri Rogatcu pretresljiva nesreča. Med povabljenimi gosti je bil navzoč tudi domači župnik iz Stopre g. Pichler, ki je v proslavo veselega svatovanja oddal več streliv iz samokresa v zrak. Zadnji strel je po nesrečnem naključju zadell nevesto, 26 letno Marijo v glavo tako, da je obležala nezavestna. Prepekljali so jo v celjsko bolnišnico, kjer se bori s smrtjo.

— **Tragična smrt mladega dekleta.** Preteklo nedeljo je pri nespretnem ravnanju s samokresom ustrelil v Bohovi pri Mariboru 19-letni sin tamkajšnjega upokojenega šolskega upravitelja g. Tušaka 23-letno sosedovo hčerko Justino Koželjevo. Krogla je zadela deklico v vrat tako nesrečno, da je mladenka v nekaj trenutkih izkrmavla.

— **Velesojem tudi v Beogradu.** Z ozirom na konferenco vseh prizadetih beograjskih krogov je pričakovati, da bo dobil po desetletnem trudu tudi Beograd svoj stalen velesojem. Prireditveni odbor beograjske občine brezplačno zemljišče na razpolago, država pa naj bi podprla to gospodarsko ustanovo s subvencijo v znesku 10 milijonov dinarjev.

IZ UREDNIŠTVA

J. J. C. Gradac. — Žal smo prejele prepozno. Prihodnjič. Hvala!

Ker smo morali večje število dopisov odložiti, prosimo naše gg. dopisnike, da nekoliko potrpe. Vse pride na vrsto.

Radivoj Peterlin-Petruška:

K mätuški Rusiji

— Napravi jih magari devet, če hočeš, — si mislim, — da pridem le do denarja, potem pa pokažem figo tebi in Avstriji. —

Sestavijo protokol, ga mi dajo podpisati, denarja pa nič, le rekô mi, naj bom ob eni popoldne pred pošto: tam dobim vse potrebno.

Ob tri četrt na eno sem že tam. Nikogar še ni, le dvovprežna zaprta poštna kočija stoji pripravljena pred vrati pa voznik koraka semtertja ter se z bičem tolče po štibalah. Nato prideta dva mladeniča in sedeta v kočijo: čas je, da se odpeljemo! Voznik skoči na kozla in vzame vajeti v roke. Tedaj se prikaže izza hiše sluga avstrijskega konzulata in mi reče, naj sedem v kočijo, voznik listek pa odda vozniku.

— Vrag vzemi tebe in tvojega gospodarja! — si mislim in se skobacam v voz.

Nekaj časa se vozimo molče; vsak je zatopljen v svoje misli. Pa saj je navsezadnje čisto prav, da mi niso dali denarja. Nekaj časa bi že izhajal, nato bi pa zopet stradal in prezebal. In na konec bi se moral vseeno vrniti, ker v letni obleki bi na noben način ne prenesel hude črnogorske zime.

Vidim, kako me mlada sopotnika radovedno ogledujeta in se na tihem pomenkujeta. Nazadnje me mlajši vpraša, kam se peljem. Povem jima, kdo in kaj sem in

zakaj se vračam. Tudi ona dva se mi predstavita: Tajnik justičnega ministrstva šavlić ter vojvoda Stevo Petrović-Njegoš, nečak kralja Nikole in študent heidelberškega vseučilišča. Prvi se pelje službeno na Dunaj, drugi pa v Nemčijo nadaljevat študije.

Sprijeteljimo se. Pogovarjamo se o tem in onem, nazadnje mi svetujeta:

»Veste kaj?!« Vi ostanete v Črni gori, midva vam preskrbiva službo, konzulu pa pošljemo iz Njegošev telegrafično nazaj denar, ki ga je dal za vozni listek, češ, da ste se premislili...«

Kaj si morete želeti lepšega? Toda jaz sem se že odločil, vrniti se in svojih sklepov ne menjam rad. Odklonil sem ponudbo, prosil sem jih pa, če nanese prilika še kdaj, da se vrnem v njuno domovino, da mi pojdeti tudi tedaj na roko.

Dasi razočarana nad menoj in malo nejevoljna mi vendar obljubita, da naredita vse, kar bo v njuni moči.

V Njegoših se ustavimo, da oddamo in vzprejemo pošto. Tu me hočeta še enkrat pregovoriti, češ, da jih je sram, ker sem bil prisiljen vrniti se v Avstrijo, toda ostal sem pri svojem sklepu.

Poštni voz hiti po zlošno speljanih vijugah vedno globlje v dolino in vedno razločneje se kažejo stavbe in okolica Kotora. Smo že mimo utrdb Svete Trojice in zdaj zavijemo naravnost proti mestu.

Prijatelja opazujeta boj, ki ga bijem v duši in se mi odraža na obrazu, toda zdaj mi ne moreta več pomagati.

Voznik nategne vajeti in ustavi voz na obali tik ve-

likih vrat. Zlezemo počasi skozi nizka vrata in se prijateljsko poslovimo:

Srečno pot!

»Srečno pot, pa na svidenje!«

4. V ječi.

In spet sem sam. Grem z obale skozi mestna vrata in nisem še stopil na trg, že me spozna nek štajerski sovojak-nemškutar, ki pri tej priči izgine v stranski ulici. Toda ne za dolgo. Zbežal je le na »glavno stražo« naznaniti moj prihod in kmalu se vrne s petimi vojaki madžarskega pešpolka, ki me vzamejo v svojo sredo in odpeljejo naravnost v garnizijske zapore.

Ljudje, posebno študentje, ki me poznajo, se začudeno ozirajo za menoj: Kaj je neki naredil, da ga pelje toliko vojakov, pa še z nasajenimi bajoneti? ...

Desetnik pozvoni in težka železna vrata jetnišnice se s šumom odpro. Peljejo me na temni hodnik in pokličejo jetničarja: štabnega profosa. Pisarno ima v drugem nadstropju in ko stopa po stopnicah, pusti, da mu dolga sablja žvenketa po cementnih tleh in vzbuja že oddaleč v srcih jetnikov grozo in strah. A kaj šele, kadar se ti pokaže v lastni osebi: močna, korenjaška postava, namršenih las in obrvi, srepega pogleda in mogočnih, junaško dolgih brki!

— Kdo je, ki ste ga pripeljali? — vpraša desetnika nemški.

»Gospod štabprofos, pokorno javljam, da smo ujeli dezerterja!«

Dalje prihodnjič.